

Wspomnienie o prof. Stanisławie Bolkowskim

Niezwykłym smutkiem napeliła mnie nagła śmierć Staszka Bolkowskiego. Piszę z pełnym przekonaniem o nagłej śmierci, gdyż mimo swego wieku Profesor był do końca osobą prowadzącą aktywny tryb życia, utrzymującą kontakt z wieloma znajomymi i przyjaciółmi, interesującym się tym co się dzieje w środowisku akademickim wydziałów elektrycznych polskich uczelni technicznych i w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich. Często rozmawiałem z nim przez telefon. Ostatnie dni swojego życia spędził poza Warszawą na swych ulubionych Mazurach, skąd na trzy tygodnie trafił do Szpitala Powiatowego w Piszcu. W tych dniach Jego telefon już rzadziej odpowiadał. Rozmawiałem wówczas z Jego żoną Barbarą bądź z wnuczką z niepokojem dopytując się o stan zdrowia Staszka. 14 lipca 2023 roku dotarła do nas smutna wiadomość o Jego śmierci.

Stanisław Bolkowski urodził się 12 grudnia 1930 roku w Równem, największym mieście ówczesnego województwa wołyńskiego¹⁾. Przed II wojną światową mieszkał wraz z rodziną w Sosnowcu. W 1939 roku spędzał wraz z matką wakacje w miejscu urodzenia. Tam zastał Go wybuch II wojny światowej. Ojciec prawnik pozostał w Sosnowcu. Mimo, że między Związkiem Sowieckim a hitlerowskimi Niemcami było porozumienie o łączeniu rodzin, nie udało mu się wrócić do Sosnowca. W 1940 roku został wraz z matką zesłany na Syberię. Mimo zawartego w 1941 roku porozumienia Sikorski–Majski²⁾, które formalnie umożliwiło zwolnienie kilkuset tysięcy polskich więźniów przebywających w radzieckich obozach Gułagach oraz zesłanych na Syberię, do Polski powrócił dopiero w 1946 roku. Paradoksalnie być może fakt traumatycznego zesłania na Syberię uratował mu życie. Jego Ojciec został zamordowany w Auschwitz.

Po powrocie zamieszkał w Łodzi, gdzie w 1950 roku po ukończeniu szkoły średniej otrzymał świadectwo maturalne. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Jego związek z Politechniką Warszawską trwał 73 lata! W 1956 roku uzyskał dyplom magistra inżyniera elektryka o specjalności sieci elektroenergetyczne. Od III roku łączył studia z pracą na uczelni, początkowo na stanowisku zastępcy asystenta w Zakładzie Podstaw Elektrotechniki. W 1954 roku Zakład został przekształcony w Katedrę Elektrotechniki Teoretycznej. Kierownikiem Katedry został prof. Tadeusz Cholewicki, późniejszy promotor pracy doktorskiej mgr. inż. Stanisława Bolkowskiego. Po obronie doktoratu w 1965 roku dr inż. Stanisław Bolkowski został zatrudniony na stanowisku adiunkta. Teraz Jego dalsza kariera naukowa w uczelni postępowała już bardzo szybko. W 1971 roku został

nominowany na stanowisko docenta, w 1983 roku na stanowisko profesora nadzwyczajnego, a 1992 roku na stanowisko profesora zwyczajnego. Od 1972 roku przez trzy lata pełnił obowiązki zastępcy dyrektora Instytutu Elektrotechniki Teoretycznej i Miernictwa Elektrycznego. W 1975 roku został kierownikiem wewnętrznej jednostki organizacyjnej Instytutu – Zakładu Elektrotechniki Teoretycznej. W latach 1981-1987 przez dwie trzyletnie kadencje pełnił obowiązki prodziekana, a następnie przez dwie kolejne kadencje (1987-1993) dziekana Wydziału Elektrycznego. W kadencji 1996-1999 został wybrany na stanowisko prorektora ds. dydaktyki, a na kolejną trzyletnią kadencję (1999-2002) na stanowisko prorektora ds. nauki. Warto dodać, że funkcję kierownika Zakładu Elektrotechniki Teoretycznej sprawował nieprzerwanie przez 26 lat, aż do przejścia na emeryturę. Oczywiście nadal, aż do roku 2019 prowadził na swoim macierzystym Wydziale cenione przez studentów wykłady z Elektrotechniki Teoretycznej. Zresztą Jego biurko w pokoju na I piętrze pozostało na swoim miejscu i był tam zawsze mile widziany. Zasiadał w Kapitulie Medalu Politechniki Warszawskiej. Był członkiem Komitetu Honorowego obchodów 100-lecia Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej³⁾. Jednak wyraźnie brakowało mu kontaktu ze studentami, gdyż w 2002 roku rozpoczął pracę w Politechnice Białostockiej w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej i Metrologii prowadząc wykłady z teorii obwodów elektrycznych.

Godna najwyższego uznania była Jego działalność naukowa i dydaktyczna. Jak już wspominałem wcześniej Jego dorobek naukowy koncentrował się na teorii pola elektromagnetycznego i obwodów elektrycznych, w tym zwłaszcza na analizie obwodów elektrycznych o parametrach rozłożonych, obwodów nieliniowych oraz zastosowaniem metody zmiennych stanu do badania układów wielowymiarowych.

¹⁾ <https://pl.wikipedia.org/wiki/R%C3%B3wne> (dostęp: 15 września 2023 r.).

²⁾ <https://warhist.pl/polityka/uklad-sikorski-majski> (dostęp: 15 września 2023 r.).

³⁾ <https://www.ee.pw.edu.pl/100-lecie> (dostęp: 15 września 2023 r.).

Był autorem i współautorem ponad stu prac naukowych, siedmiu podręczników akademickich, rozdziałów w „Encyklopedii Techniki” i w „Poradniku Inżyniera Elektryka” oraz cenionych podręczników skierowanych do uczniów średnich szkół technicznych. Był promotorem ośmiu prac doktorskich oraz recenzentem kilkudziesięciu rozpraw doktorskich, kilkunastu rozpraw habilitacyjnych i wniosków profesorskich. Przewodniczył Komitetom Naukowym dwóch najważniejszych krajowych konferencji z obszaru elektrotechniki teoretycznej. Młodszą z tych dwóch konferencji – „Zastosowanie komputerów w Elektrotechnice” (ZKWE) – organizował od prawie trzydziestu lat Wydział Elektryczny Politechniki Poznańskiej. Znacznie dłuższą historię ma Seminarium Podstaw Elektrotechniki i Teorii Obwodów (SPETO) organizowane przez Wydział Elektryczny Politechniki Śląskiej. W tym roku odbyła się 44. edycja tej konferencji. W wykazie członków Komitetu Programowego prof. Bolkowski figuruje jako honorowy przewodniczący⁴⁾. Po raz pierwszy spotkałem Staszka wiele, wiele lat temu w Ustroniu, właśnie podczas jednej z pierwszych konferencji tej serii. Przewodniczenie konferencji organizowanej przez Politechnikę Śląską nie było oczywiście jedyną formę współpracy Profesora z uczelnią z Gliwic. Wymownym potwierdzeniem tego faktu było nadanie Profesorowi godności doktora honoris causa Politechniki Śląskiej. Uroczystość odbyła się 5 listopada 2009 roku⁵⁾. Uhonorowany w uznaniu Jego wielkiego wkładu w kształcenie pokoleń inżynierów, magistrów, doktorów, wypromowania wielu doktorów habilitowanych i profesorów, inicjatyw stworzenia nowych kierunków badań naukowych, znaczących publikacji naukowych i dydaktycznych, wieloletniej kreatywnej współpracy z Wydziałem

Elektrycznym Politechniki Śląskiej⁶⁾. Wygłosił wykład doktorski pt. „Jaki wpływ na rozwój elektrotechniki mają badania z zakresu elektrotechniki teoretycznej”⁷⁾. Promotorem doktoratu honorowego był prof. Marian Pasko⁸⁾. Miałem wówczas ogromną przyjemność składać Profesorowi gratulacje w imieniu Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Warto dodać, że Profesor Bolkowski aktywnie wsparł inicjatywę Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej organizacji Zjazdu Dziekanów Wydziałów Elektrycznych polskich uczelni technicznych. Inauguracyjne spotkanie dziekanów odbyło się w 1990 roku w Zameczku Prezydenckim w Wiśle Czarne. Zjazdy te w poszerzonej formule organizowane są corocznie przez kolejne uczelnie. W tym roku organizatorem XXXIII Zjazdu Dziekanów Wydziałów Elektrycznych, Elektroniki, Telekomunikacji, Automatyki i Robotyki, Cybernetyki, Mechatroniki oraz Informatyki była Wojskowa Akademia Techniczna⁹⁾. Prof. Stanisław Bolkowski działał w strukturach Polskiej Akademii Nauk. Jego główną formą aktywności był udział nieprzerwanie od 1987 roku w pracach Komitetu Elektrotechniki PAN. Przewodniczył Sekcji Teorii Pola i Obwodów Elektrycznych Komitetu. Jako wiceprzewodniczący wchodził w skład Prezydium Komitetu. Działał także w innych radach afiliowanych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk: Radzie Upowszechnienia Nauki (1984-1989), Radzie Towarzystw Naukowych (2006-2014).

Stanisław Bolkowski wstąpił do Stowarzyszenia Elektryków na ostatnim roku studiów w 1955 roku. Swą działalność społeczną w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich rozpoczął od udziału

⁴⁾ <https://www.polsl.pl/re3/speto> (dostęp: 15 września 2023 r.).

⁵⁾ Pasko M., Kowalik A.: *Doktorat Honoris Causa w Politechnice Śląskiej dla profesora Stanisława Bolkowskiego*, „Śląskie Wiadomości Elektryczne” 2009, nr 6, s. 39-40.

⁶⁾ Pasko M.: *Sylwetki Wybitnych Elektryków. Prof. dr inż.; inż. Stanisław Bolkowski Doktor Honoris Causa Politechniki Śląskiej*, „Śląskie Wiadomości Elektryczne” 2009, nr 6, s. 41-42.

⁷⁾ Bolkowski S.: *Jaki wpływ na rozwój elektrotechniki mają badania z zakresu elektrotechniki teoretycznej*, „Śląskie Wiadomości Elektryczne” 2009, nr 6, s. 4-8.

⁸⁾ <https://www.polsl.pl/uczelnia/doktorzy-honoris-causa-politechniki-slaskiej>

⁹⁾ <https://xxxiii-zjazd-dziekanow.wat.edu.pl/>

w pracach Komisji ds. Młodzieży i Studentów Oddziału Warszawskiego SEP, najpierw jako członek, a później przewodniczący. Następnie przewodniczył Centralnej Komisji Młodzieży i Studentów SEP. W 1994 roku na Zjeździe w Kołobrzegu został wybrany w skład Zarządu Głównego SEP, który na wniosek ówczesnego prezesa SEP Cypriana Brudkowskiego powierzył mu obowiązki wiceprezesa SEP w kadencji 1994-1998. Dwa kolejne Walne Zjazdy Delegatów SEP w Krakowie (1998) i Zielonej Górze (2002) wybrały Go w tajnych głosowaniach na funkcję prezesa SEP. Podczas WZD w Zielonej Górze otrzymał godność Członka Honorowego SEP. Jako przewodniczący tego Zjazdu miałem przyjemność i zaszczyt wręczyć mu dyplom Członka Honorowego SEP z moim podpisem. W okresie obu kadencji prezesa Bolkowskiego utrzymywaliśmy bardzo bliskie kontakty. Prof. Bolkowski chętnie uczestniczył w wielu wydarzeniach organizowanych przez Oddział Zagłębia Węglowego SEP, w tym między innymi: w Katowickich Dniach Elektryki, spotkaniach świątecznych OZW SEP w Bibliotece Śląskiej, Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Delegatów OZW, podczas którego podjęto uchwałę o osobowości prawnej Oddziału i w wielu innych ważnych wydarzeniach. W latach 2002-2006, czyli w drugiej kadencji prezesa Bolkowskiego, pełniłem obowiązki dziekana Rady Prezesów SEP, co wymagało częstych kontaktów z Prezesem. Po wyborze mnie na funkcję prezesa SEP prof. Bolkowski zgodził się przewodniczyć przez obie moje kadencje Centralnej Komisji Odznaczeń i Wyróżnień SEP. Potrafił znakomicie łączyć obowiązki na uczelni z działalnością społeczną w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich. Był w tym wzorem godnym naśladowania.

Za swą działalność został wyróżniony wysokimi odznaczeniami państwowymi: Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Otrzymał także liczne odznaki i medale notowskie i stowarzyszeniowe: Diamentową Odznakę NOT, Szafirową Odznakę SEP, liczne medale i wyróżnienia honorowe.

Staszek był wspaniałym, dobrym, szlachetnym człowiekiem. Trudne lata II wojny światowej spędzone w dalekiej Syberii zahartowały go i nauczyły szacunku dla drugiego człowieka. Znane są powszechnie Jego osiągnięcia naukowe i dydaktyczne. Ale był także miłośnikiem muzyki, uwielbiał podróże do różnych zakątków Europy i świata. Był prawdziwym człowiekiem renesansu o wielkim sercu i wszechstronnych zainteresowaniach. Staszek odszedł nagle i niespodziewanie podczas pobytu na swoich ukochanych Mazurach. Myśl zawarta w wierszu księdza-poety Jana Twardowskiego – „*Śpieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą*” – dobrze oddaje nasze uczucia. Staszek odszedł za szybko. Będzie mi bardzo brakowało częstych spotkań i kontaktów telefonicznych z nim. Pozostanie na zawsze w mojej pamięci.¹⁰⁾

Jerzy Barglik

¹⁰⁾ <https://sep.com.pl/tydzien-w-sep/397/profссора-stanisława-bolkowskiego-wspomina-jerzy-barglik.html>

Artykuł wpłynął do redakcji: 18 września 2023 r. ◀